

АНОТАЦІЯ

Кравець Р.Е. Формування професійного іміджу політолога в процесі фахової підготовки. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 – Професійна освіта. – Вищий навчальний заклад «Університет імені Альфреда Нобеля», Дніпро, 2021.

Дисертація є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми формування професійного іміджу політолога у процесі фахової підготовки.

Актуальність обраної теми дослідження зумовлена значущістю фахівців-політологів у процесах формування політичної свідомості суспільства на сучасному етапі економіко-політичних змін та інтеграції України у європейський простір. У зв'язку з цим значно зростають вимоги до особистості політолога, його професійної культури та професійного іміджу. У період модернізації вітчизняної системи вищої освіти, розпочатих інноваційних перетворень у галузі професійного навчання можливим стає формування професійного іміджу майбутніх політологів під час їхньої фахової підготовки, що має значний, але майже нереалізований потенціал в аспекті вирішення означеної проблеми.

У дисертаційній роботі обґрунтовано актуальність і доцільність обраної теми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання й методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів роботи, наведено відомості про структуру дисертації, її апробацію та публікації.

На основі аналізу фундаментальних досліджень у галузі філософії, соціології, психології і педагогіки у дисертації розглянуто стан проблеми формування професійного іміджу у студентів – майбутніх політологів, проаналізовано наукові підходи вітчизняних та зарубіжних авторів до базового поняття дослідження – «професійний імідж», обґрунтовано

понятійно-категоріальний апарат, визначено сучасні тенденції формування професійного іміджу студентів як важливої мети та результату їхньої професійної підготовки, схарактеризовано компонентну структуру досліджуваного поняття.

Професійний імідж позиціонується як персоніфікований образ професії, образ професійної ролі, що формується ще у процесі спеціальної підготовки студента у закладі вищої освіти і доповнюється його власним професійним досвідом, індивідуальним іміджем фахівця у процесі взаємодії з колегами, клієнтами, соціальним оточенням. Він залежить від особистісних і професійних якостей фахівця, забезпечує індивідуальний стиль його професійної діяльності, що усвідомлено створюється ним з метою досягнення професіоналізму. Цей узагальнений емоційно забарвлений образ типового професіонала має символічну природу та здійснює психологічний вплив на оточуючих.

Поняття «професійний імідж політолога» визначається як інтегральний образ, що цілеспрямовано створений з метою особистісного і професійного самовдосконалення і поєднує в собі усвідомлений світогляд, зовнішній вигляд і сформовані професійно значущі характеристики, активне виявлення яких забезпечує індивідуальний стиль професійної діяльності і професійну самопрезентацію політолога.

Здійснено дослідження стосовно відображення змісту феномену «професійний імідж політолога» у програмі його фахової підготовки у закладі вищої освіти. Надано характеристику особливостей професійної підготовки політологів у закладах вищої освіти України, виокремлено елементи програми підготовки фахівців-майбутніх політологів, що є актуальними для формування їх професійного іміджу.

Проведений компонентно-структурний аналіз феномена «професійний імідж політолога» дозволив виокремити в його складі компоненти, обумовлені особливостями змісту його професійної

діяльності: ціннісно-рефлексивний, візуально-поведінковий, професійно-діяльнісний. Ціннісно-рефлексивний компонент професійного іміджу політолога виконує мотиваційну, аксіологічну і рефлексивну функції та є мотиваційною основою формування професійного іміджу. Він складається з Я-концепції, самооцінки, установок, прагнення фахівця до активності в оволодінні професійною діяльністю, виявлення ціннісного ставлення до роботи, соціальної відповідальності, рефлексії, спрямованої на сприйняття й усвідомлення суб'єктом того, як його сприймають інші. До візуально-поведінкового компонента, що виконує естетичну, емотивну функції й функцію міжособистісної адаптації, належать його зовнішньо-поведінкові характеристики: вербальна та невербальна поведінка (міміка, жести, етикет, манери), культура поведінки, візуальна привабливість. Професійно-діяльнісний компонент містить професійні знання й уміння, професійний досвід особистості, професійну культуру, громадянську відповідальність, соціальну активність, працьовитість, здібність до міжособистісного спілкування, ведення діалогу. Професійно-діяльнісний компонент професійного іміджу політолога спрямований на виконання номінативної, інформаційної, конативної, когнітивної та креативної функцій.

Розглянуто основні положення системного, особистісно-діяльнісного, акмеологічного й аксіологічного методологічних підходів як теоретичного підґрунтя визначення педагогічних умов формування професійного іміджу політолога у процесі фахової підготовки. Розкрито й проаналізовано наукові підходи щодо підготовки майбутніх політологів до формування професійного іміджу, принципів об'єктивності, системності, свідомості, активності й самостійності, науковості й доступності, професійної спрямованості, варіативності, доцільності, зв'язку теорії з практикою в педагогічних дослідженнях. Визначено, що реалізація базових принципів цих підходів забезпечує формування мотиваційно-ціннісних орієнтирів особистості, розвиток її установок, рефлексії, професійної культури, сприяє

самовдосконаленню й самореалізації, що є складниками поняття «професійний імідж політолога».

Представлено модель формування професійного іміджу майбутніх політологів у процесі фахової підготовки. Розроблена модель містить методологічно-цільовий, структурно-змістовний, процесуально-технологічний і аналітико-результативний блоки. Методологічно-цільовий блок моделі представлено метою, науковими підходами і принципами. Основною метою є формування професійного іміджу майбутніх політологів у процесі фахової підготовки. Реалізація означеної мети ґрунтується на методологічних підходах до організації процесу професійної підготовки студентів з урахуванням визначених принципів навчання. Структурно-змістовний блок формування професійного іміджу включає в себе знання, вміння і навички, що формуються в процесі навчання і досвіду волонтерської діяльності, та реалізуються в єдності аудиторної та позааудиторної роботи й впливають на якісну зміну компонентів професійного іміджу майбутніх політологів. Основне завдання процесуально-технологічного блоку полягає в чіткій організації процесу формування професійного іміджу майбутніх політологів. До цього блоку належать форми організації, методи, засоби навчання та педагогічні умови формування професійного іміджу майбутніх політологів. Аналітико-результативний блок передбачає дослідження результативності проведених заходів у ході взаємодії суб'єктів освітнього процесу. Основним завданням блоку є виявлення рівнів сформованості професійного іміджу майбутніх політологів за потребовим, особистісним і когнітивно-праксіологічним критеріями.

Виокремлено і теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування професійного іміджу політолога в процесі фахової підготовки.

Упровадження першої умови – *розвиток у майбутніх політологів стійкої потреби у формуванні професійного іміджу на основі усвідомлення*

цілей професійної підготовки – скеровує студентів на активність у побудові свого професійного шляху, сприяє виникненню в них бажання професійно й особистісно вдосконалюватися шляхом спрямування навчального процесу на формування їхньої мотивації до саморозвитку і самоактуалізації, метою досягнення яких є побудова позитивного іміджу професіонала.

Реалізація першої умови здійснювалася шляхом застосування, методів біографічного аналізу, вправ, аналізу ситуацій, кейс-методу, комунікативної атаки, доведення, переконання тощо. На практичних заняттях у режимі обговорень використовувалися результати тестування, опитування, структуроване інтерв'ю, діагностичні тести, інформаційні, аудіовізуальні технічні засоби. У процесі самостійної роботи студенти виконували завдання з пошуку літератури, пов'язаної з аналізом поняття «професійний імідж», використовуючи засоби Інтернету, завдання на пошук, обробку і систематизацію зібраного матеріалу, підготовку презентацій, складання портфоліо тощо. Сукупність застосування цих методів дозволила студентам успішно аналізувати свій особистісний образ, прагнути до самовдосконалення, розвивати творчі здібності, виявляти самостійність у вирішенні проблемних питань, особливості проєктування професійного іміджу в майбутній спеціальності.

Метою другої педагогічної умови – *спрямування змісту професійної підготовки на проєктування майбутніми політологами індивідуальної траєкторії формування професійного іміджу на основі рефлексивної позиції* – було формування в студентів рефлексивних вмінь і комплексу знань, що забезпечують можливість оволодіння методами і тактиками створення індивідуального маршруту формування особистого іміджу у майбутній професійній діяльності.

Упровадженню другої умови сприяла така організація занять, що надавала студентам можливість отримати особистісний досвід розуміння

рефлексивних процесів і забезпечувала формування умінь оцінювати себе в результаті спостереження власних психічних станів, сприймати себе через усвідомлення ставлення інших, оцінки результатів власних інтелектуальних проявів і результатів діяльності. Ця умова реалізовувалася на рівні навчальної діяльності (лекції-бесіди, лекції-дискусії, лекції із задалегідь запланованими помилками, лекції-візуалізації, практичні заняття із запровадженням діалогово-дискусійних методів – «мозкового штурму», «круглого столу», «аналізу ситуацій» та ін.); на рівні квазіпрофесійної діяльності (навчальні ігри із створенням, аналізом, розв'язанням, моделюванням та програванням різноманітних імітаційних ситуацій професійного характеру); на рівні навчально-професійної діяльності (постановка цільових завдань на оволодіння майбутньою професійною діяльністю, організація творчої і науково-дослідницької діяльності).

Третя педагогічна умова – *педагогічний супровід самовиявлення професійного іміджу майбутніми політологами у квазіпрофесійній діяльності* – була спрямована на активний саморозвиток, самоактуалізацію, повноцінну реалізацію особистісного і професійного потенціалу студентів, формування в них професійних знань і вмінь, професійної культури, громадянської відповідальності та соціальної активності.

Імплементація цієї умови передбачала впровадження у навчально-виховний процес інтерактивних методів навчання (експертна оцінка, круглий стіл, міні-конференція, навчальні ділові ігри, індивідуально-дослідницькі завдання, комплексно-аналітичне моделювання, сократівський метод, мозковий штурм, вирішення навчально-професійних ситуацій, метод кейсів, тренінгові вправи, метод портфоліо тощо); організацію циклу факультативних тренінгових занять протягом семестру, на яких майбутні політологи ознайомилися з практичними прийомами саморозвитку, оволодівали методичними прийомами самовиховання;

проведення онлайн майстер-класів відомими українськими політологами; зустрічі з пенсіонерами міста, під час яких обговорювалися політичні течії, що існують на сьогодні в Україні; організацію читання студентами лекції для старшокласників на тему політичної ситуації у світі; активну участь майбутніх політологів у громадських заходах, здійснення ними волонтерської діяльності під час парламентських виборів. Усі ці заходи сприяли здобуттю майбутніми політологами практичних навичок у міжособистісному спілкуванні, у веденні професійного діалогу.

Розроблено систему оцінки сформованості професійного іміджу у майбутніх політологів у потребовому, особистісному, когнітивно-практичологічному критеріях та відповідних показниках. Відповідно до виділених критеріїв, визначено зміст сформованості професійного іміджу майбутніх політологів на продуктивному, репродуктивному, фрагментарному рівнях. Діагностика реального рівня професійного іміджу в студентів експериментальної та контрольної груп, проведена на констатувальному етапі дослідження, засвідчила недостатність сформованості означеного утворення.

Після проведення педагогічного експерименту за результатами аналізу динаміки рівнів сформованості в майбутніх політологів професійного іміджу встановлено, що кількість студентів ЕГ, які виявили продуктивний рівень сформованості професійного іміджу, збільшилася на 10,3%, тоді як зміни в КГ були значно меншими (1,7%); кількість студентів, що виявили репродуктивний рівень, також зросла в ЕГ на 12,33%, тоді як у КГ – лише на 2,53%. Суттєві зміни в ЕГ відбулися за рахунок переходу студентів із фрагментарного рівня, значення якого суттєво знизилось (-22,53%). Кількість студентів КГ, які виявили фрагментарний рівень, також дещо знизилась (-4,29%), але такі показники (критерій Стьюдента $t \approx 0,45$) не є статистично значущими. Для ЕГ встановлено статистично значущі

результати згідно з наведеними обчисленнями за методами математичної статистики (критерій Стьюдента $t \approx 3,62$).

Таким чином, результати експериментальної роботи підтвердили ефективність запропонованих педагогічних умов формування професійного іміджу політолога у процесі фахової підготовки.

Ключові слова: заклад вищої освіти, фахова підготовка, професійний імідж, іміджеформуюча діяльність, іміджелогічна компетентність, квазіпрофесійна діяльність, самовиявлення особистості, педагогічні умови формування професійного іміджу політолога.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

*Статті у наукових фахових виданнях України, внесених до
міжнародних наукометричних баз*

1. Кравець Р.Е. Професійний імідж майбутнього політолога: структурно-функціональна модель феномену. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*, 2019. Вип. 2 (10). Ч.1. С. 31-34.

2. Кравець Р.Е. Педагогічний імідж майбутнього політолога як компонент його професійної культури. *Інноваційна педагогіка: науковий журнал*. Одеса: Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, 2019. Вип. 11. Т.2. С. 67-70.

3. Кравець Р.Е. Концептуальний простір поняття «професійний імідж» у наукових психолого-педагогічних дослідженнях. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб.*

наук. пр. / [редкол.: Т.І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя: КПУ, 2019. № 65. Т.2. С. 53-57.

4. Кравець Р.Е., Резван О.О. Стратегії організації іміджеформуючої діяльності майбутніх політологів. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки.* 2020. № 1 (19). С. 264-270.

5. Кравець Р.Е. Закономірності та специфіка формування професійного іміджу майбутніх політологів у процесі їх фахової підготовки. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка,* 2020. Вип. № 30. Т.4. С. 100-107.

Статті у закордонних виданнях

6. Кравець Р.Е. Професійні вимоги до формування іміджу майбутнього політолога. *Vysokoškolská edukácia pre "digitálnu" spoločnosť a v "informačnej" spoločnosti : Vedecký medzinárodný recenzovaný zborník. Časť 2. Vzdelávanie, zručnosti a trh práce.* Technical University of Kosice. Kosice, Slovakia, 2019. P. 152-158.

7. Кравець Р. Формування професійного іміджу майбутніх політологів у квазіпрофесійній діяльності. *Vzdelávaním k perspektívnemu uplatneniu (motivácia, kompetencie, adaptácia, pracovný trh) : Vedecký medzinárodný recenzovaný zborník. Časť 1. Vzdelávanie, zručnosti a trh práce.* Technical University of Kosice. Kosice, Slovakia, 2020. P.208-214.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

Статті та тези в збірниках матеріалів науково-практичних конференцій

8. Кравець Р.Е. Діагностика готовності до формування професійного іміджу в майбутніх політологів. *Педагогіка та психологія: виклики сьогодення*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 3-4 травня 2019 року). У 2-х частинах. Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2019. Ч. 2. С.25-19.

9. Кравець Р.Е. Професійний імідж як структурний компонент професійного статусу фахівця. *Психологія та педагогіка сучасності: проблеми та стан розвитку науки і практики в Україні* : Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 23-24 серпня 2019 року). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2019. С. 101-104.

10. Kravets R. Professional requirements for the formation of the image of the future politology. *Higher education for "digital" society and "information" society* : Zborník abstraktov z kolokvia s medzinárodnou účasťou (16. 06. 2019). Košice 2019. Technical University of Kosice, Словакія.

11. Кравець Р.Е. Структурна модель професійного іміджу майбутнього політолога. *Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції*: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачево, 24-25 жовтня 2019 року). Мукачево: Вид-во МДУ, 2019. С. 239-241.

12. Кравець Р.Е. Шляхи формування професійного іміджу майбутнього політолога. *Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (м. Запоріжжя, 7-8 лютого 2020 року). Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2020. Ч.1. С. 111-115.

13. Кравець Р.Е. Професійний імідж як важливий крок на шляху формування професійного акме. *Проблеми та шляхи реалізації компетентнісного підходу в сучасній освіті*: матеріали Міжнародної науково-методичної Інтернет-конференції, (м. Харків, 14-15 травня 2020 року). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2020. С. 305-309.

14. Кравець Р.Е. Практичні шляхи розвитку в майбутніх політологів потреби у створенні професійного іміджу. *Наукові досягнення, відкриття та шляхи розвитку педагогічної науки*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 29–30 травня 2020 року). Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2020. Ч.1. С. 152-157.

15. Кравець Р.Е. Педагогічний супровід іміджеформуючої діяльності майбутніх політологів. *Теоретичні та практичні аспекти розвитку сучасної педагогіки та психології*: Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м Львів, 26–27 червня 2020 року). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2020. С. 98-102.

16. Кравець Р.Е. Діагностика професійного іміджу майбутніх політологів. Діагностика професійного іміджу майбутніх політологів. Пріоритетні напрями розвитку сучасних педагогічних та психологічних наук: Збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (7–8 серпня 2020 р., м. Одеса). Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки», 2020. С. 105-109.

ABSTRACT

Kravets R.E. Formation of a professional image of a political scientist in the process of vocational preparation. – Qualification scientific work printed as manuscript.

The dissertation for the degree of Candidate of Pedagogical Science (Philosophy Doctor), speciality 015 – Professional Education – Higher educational institution Alfred Nobel University, Dnipro, 2020.

The dissertation is a theoretical and experimental research of the problem of forming professional image of a political scientist in the process of vocational preparation.

The relevance of the chosen research topic is due to the great role of political scientists in the formation of political consciousness of society in the modern era of economic and political changes and integration of Ukraine into the European space. As a result, the requirements for the personality of a political scientist, his professional culture and professional image are significantly increasing. During the period of modernization of the domestic higher education system, initiated innovative transformations in the field of professional training, it becomes possible to form the professional image of future political scientists during their vocational preparation, which has significant but almost unrealized potential to solve this problem.

The dissertation substantiates the relevance and expediency of the chosen topic, defines the object, subject, purpose, objectives and research methods, reveals the scientific novelty and practical significance of the results, provides information about the structure of the dissertation, its testing and publication.

Based on the analysis of fundamental research in the field of philosophy, sociology, psychology and pedagogy, the dissertation considers the state of the problem of professional image formation in students - future political scientists, analyzes scientific approaches of domestic and foreign authors to the basic concept of research - "professional image". , modern tendencies of formation of professional image at students as the important purpose and result of their professional preparation are defined, the component structure of the researched concept is characterized.

Professional image is positioned as a personalized image of the profession, the image of professional role, which is formed in the process of special training of students in higher education and complemented by his own professional experience, individual image of the specialist in interaction with colleagues,

clients, social environment. It depends on the personal and professional qualities of the specialist, provides an individual style of his professional activity, which is consciously created by him in order to achieve professionalism. This generalized emotionally colored image of a typical professional has a symbolic nature and has a psychological impact on others.

The concept of "professional image of a political scientist" is defined as an integral image that is purposefully created for personal and professional self-improvement and which combines conscious worldview, appearance and formed professionally significant characteristics, active detection of which provides individual style of professional activity and professional self-presentation.

A study of the reflection of the content of the phenomenon of "professional image of a political scientist" in the program of his professional training in a higher education institution. The characteristics of professional training of political scientists in higher education institutions of Ukraine are described, the elements of the training program for future political scientists, which are relevant for the formation of their professional image, are highlighted.

The conducted component-structural analysis of the phenomenon "professional image of a political scientist" allowed to single out the following components due to the peculiarities of the content of his professional activity: value-reflexive, visual-behavioral, professional-activity. The value-reflexive component of the professional image of a political scientist performs motivational, axiological and reflexive functions, and is the motivational basis for the formation of professional image. It consists of self-concept, self-esteem, attitudes, the desire of the specialist to be active in mastering professional activities, manifestations of values, social responsibility, reflection, aimed at the perception and awareness of the subject of how he is perceived by others. The visual-behavioral component that performs aesthetic, emotional functions and the function of interpersonal adaptation, include its external-behavioral characteristics: verbal and nonverbal behavior (facial expressions, gestures,

etiquette, manners), behavioral culture, visual attractiveness. The professionally-activity component contains professional knowledge and skills, professional experience of the individual, professional culture, civic responsibility, social activity, diligence, ability to interpersonal communication, dialogue. The professionally-activity component professional image of a political scientist is aimed at performing nominative, informational, conative, cognitive and creative functions.

The main provisions of systemic, personal-activity, acmeological and axiological methodological approaches as a theoretical basis for determining the pedagogical conditions for the formation of the professional image of a political scientist in the process of professional training are considered. The constituent pedagogical principles of the main approaches to the preparation of future political scientists for the formation of professional image, the principles of objectivity, system, consciousness, activity and independence, scientificity and accessibility, professional orientation, variability, expediency, connection of theory with practice in pedagogical research are revealed and analyzed. It is determined that the implementation of the basic principles of these approaches provides the formation of motivational and value orientations of the individual, the development of its attitudes, reflection, professional culture, promotes self-improvement and self-realization, which are components of the concept of "professional image of a political scientist".

The model of formation of professional image of future political scientists in the process of professional training is presented. The developed model contains methodological-target, structural-substantive, procedural-technological and analytical-effective blocks. The methodological and target block of the model is represented by the purpose, scientific approaches and principles. The main goal is to form the professional image of future political scientists in the process of professional training. This goal is realized through methodological approaches to the organization of the process of professional training of students taking into

account certain principles of teaching. The structural and substantive block of professional image formation includes knowledge, skills and abilities that are formed in the process of learning and experience of volunteering, and are realized in the unity of classroom and extracurricular work and influence positive changes in the components of professional image of future political scientists. The main task of the procedural-technological unit is to clearly organize the process of forming the professional image of future political scientists. This block includes: forms of organization, methods, teaching aids and pedagogical conditions. The analytical-effective block provides research of efficiency of the carried-out actions in the course of interaction of subjects of educational process. The main task of the block is to identify the levels of professional image of future political scientists by cellular, personal and cognitive-praxiological criteria.

The pedagogical conditions for the formation of the professional image of a political scientist in the process of professional training are singled out and theoretically substantiated.

The introduction of the first condition, *the development of future political scientists a strong need to form a professional image based on awareness of training goals*, directs students to be active in building their careers, the desire to improve professionally and personally by directing the learning process to motivate them for self-development and self-actualization. The purpose of which is to build a positive image of a professional.

The implementation of the first condition was carried out by applying such methods as, for example, biographical analysis, analysis and comparison, exercise, situation analysis, case method, communicative attack, proof, persuasion, and so on. Testing, interviews, structured interviews, diagnostic tests, information and audiovisual technical aids were used in the practical classes. In the process of independent work, students performed tasks to search for literature related to the analysis of the concept of "professional image", using tools such as the Internet, tasks to search, process and systematize the collected material;

preparation of presentations, compilation of portfolios, etc. The combination of these methods, as shown by the results, allowed students to successfully analyze their personal image, strive for self-improvement, develop creative abilities, show independence in solving problems, identify features of professional image design in the future specialty.

The purpose of the second pedagogical condition is to *direct the content of professional training to the design of future political scientists of the individual trajectory of professional image formation on the basis of a reflective position* - there was a formation of students' reflective skills and a set of knowledge that provide the opportunity to master the methods and tactics of creating an individual route of personal image formation in future professional activities.

The introduction of the second condition was facilitated by the organization of classes, which gave students the opportunity to gain personal experience of understanding reflexive processes and provided the formation of skills to assess themselves because of observing their own mental states, self-perception, and correlation with others. This condition was implemented at the level of educational activities (lectures-talks, lectures-discussions, lectures with pre-planned mistakes, lectures-visualizations, practical classes with the introduction of dialogue-discussion methods ("brainstorming", "round table", "situation analysis" and etc.)); at the level of quasi-professional activity (educational games with creation, analysis, solution, modeling and playback of various simulation situations of professional character); at the level of educational and professional activities (setting targets for mastering future professional activities, organization of creative and research activities).

The third pedagogical condition - *pedagogical support of self-expression of professional image by future political scientists in quasi-professional activity* - was aimed at active self-development, self-actualization, full realization of personal and professional potential of students, formation of professional knowledge and skills, professional culture, civic responsibility and social activity.

The implementation of this condition involved the introduction of interactive teaching methods in the educational process (expert assessment, round table, mini-conference, educational business games, individual research tasks, complex analytical modeling, Socratic method, brainstorming, solving educational and professional situations, case method, training exercises, portfolio method, etc.); organization of a cycle of optional training sessions during the semester, during which future political scientists got acquainted with practical methods of self-development, mastered methodical methods of self-education; conducting online master classes by well-known Ukrainian political scientists, meetings with retirees of the city, at which the current political trends in Ukraine were discussed; organization of lectures by students for high school students on the political situation in the world; active participation of future political scientists in public events, their volunteering during the parliamentary elections. All these measures contributed to the acquisition by future political scientists of practical skills in interpersonal communication, in conducting professional dialogue.

A system for assessing the formation of professional image in future political scientists in the form of criteria - demand, personal, cognitive-practical, indicators of its definition. According to the selected criteria, the levels of their formation (productive, reproductive, and fragmentary) are determined, their content is revealed. Preliminary diagnostics of the real level of professional image formation in students of the experimental and control groups was carried out, which showed that they had an insufficient level of this formation.

After conducting a pedagogical experiment based on the analysis of the dynamics of the levels of formation of future political scientists of professional image, it was found that the number of EG students who found a productive level of professional image formation increased by 10.3%, while changes in CG were much smaller (1.7%.); the number of students who showed a reproductive level also increased in EG by 12.33%, while in CG - only by 2.53%. Significant changes in EG occurred due to the transition of students from the fragmentary

level, the value of which decreased significantly (-22.53%). The number of CG students who showed a fragmentary level also decreased slightly (-4.29%), but such indicators (Student's $t = 0.45$) are not statistically significant. Statistically significant results were established for EG according to the given calculations by methods of mathematical statistics (Student's criterion $t \approx 3.62$).

Thus, the results of experimental work confirmed the effectiveness of the proposed pedagogical conditions for the formation of the professional image of a political scientist in the process of professional training.

Key words: institution of higher education, vocational preparation, professional image, image-forming activity, imageological competence, quasi-professional activity, self-expression of personality, pedagogical conditions of formation of professional image of a political scientist.

REFERENCES

Scientific works in which the main scientific results of the dissertation are published

Articles in scientific professional editions of Ukraine

1. Kravets R.E. Profesiyni imidzh maibutnjogo politologa: strukturno-funkcionalna model fenomenu. *Naukovyi visnik Mukachivskogo derzhavnogo universytetu. Serija «Pedagogika ta psuhologija»*. 2019. Vup. 2 (10). Ch.1. S. 31-34. [in Ukrainian].
2. Kravets R.E. Pegadogichnyi imidzh maibutnyogo politologa jak komponent yogo profesiinoyi kulturu. *Inovaciina pedagogika:naukoviy zhurnal*. Odesa: Pruchornomorsyui naukovo-doslidnyi instutyt ekonomiku ta innovacii, 2019. Vup. 11. T.2. S. 67-70. [in Ukrainian].
3. Kravets R.E. Konceptualnii prostir ponjattja «profesiinyui imidzh» u naukovuh psuhologo-pedagogichnyh doslidzhennjah. *Pedagogika formuvannja tvorchoi osobustosti u vushii i zagalnoosvitnii shkolah: zb. nauk. pr.* / [redkol.:

T.I. Sushenko (golov. red.) ta in.]. Zaporizzhja: KPU, 2019. № 65. T.2. S. 53-57. [in Ukrainian].

4. Kravets R.E., Rezvan O.O. Strategii organizacii imidzheformujuchoi dajalnosti maibutnih politologiv. *Visnuk universitetu imeni Alfreda Nobelia. Seria «Pedagogika i psuhologija». Pedagogichni nauku.* 2020. № 1 (19). S. 264-270. [in Ukrainian].

5. Kravets R.E. Zakonomirnosti ta specifika formuvannja profesiinogo imidzhu maibutnih politologiv u procesi ih fahovoi pidgotovku. *Aktualni putannja gumanitarnuh nauk: mizhvuzivskui zbirnik naukovuh prac moloduh vchenuh Dragobuckogo derzhavnogo pedagogichnogo universitetu imeni Ivana Franka.* 2020. Vup. № 30. T.4. S. 100-107. [in Ukrainian].

Articles in scientific publications of other countries

6. Kravets R.E. Profesiini vumogu do formuvannja imidzhu maibutnyogo politologa. *Vysokoškolská edukácia pre "digitálnu" spoločnosť a v "informačnej" spoločnosti : Vedecký medzinárodný recenzovaný zborník. Časť 2. Vzdelávanie, zručnosti a trh práce.* Technical University of Kosice. Kosice, Slovakia, 2019. P. 152-158. [in Ukrainian].

7. Kravets R.E. Formuvannja profesiinogo imidzhu maibutnih politologiv u kvaziprofesiinii dajalnosti. *Vzdelávaním k perspektívnemu uplatneniu (motivácia, kompetencie, adaptácia, pracovný trh): Vedecký medzinárodný recenzovaný zborník. Časť 1. Vzdelávanie, zručnosti a trh práce.* Technical University of Kosice. Kosice, Slovakia, 2020. P.208-214. [in Ukrainian].

The works of approbation character are published

Articles and abstracts in scientific and practical conferences

8. Kravets R.E. Diagnostyka gotovnosti do formuvannja profesiinogo imidzhu v maibutnih politologiv. *Pedagogika ta psuhologija: vukluku siogodennja*: Materialu mizhnarodnoi naukovo-practuchnoi konferencii (m. Kyiv, Ukraina, 3-4 travnja 2019 roku). U 2-h chastunah. Kyiv: GO «Kyivska naukova organizacia pedagogiku ta psuhologii», 2019. Ch. 2. S.25-19. [in Ukrainian].

9. Kravets R.E. Profesiinii imidzh jak strukturnui komponent profesiinogo statusu fahivcja. *Psuhologia ta pedagogika suchasnosti: problemu ta stan rozvutku nauku i praktukiu v Ukraini*: Zbirnuk tez naukovuh robit ucasnikov mizhnarodnoi naukovo-practuchnoi konferencii (m. Lviv, 23-24 serpnja 2019 roku). Lviv: GO «Lvivska pedagogichna spilnota», 2019. S. 101-104. [in Ukrainian].

10. Kravets R. Professional requirements for the formation of the image of the future politology. *Higher education for "digital" society and "information" society* : Zborník abstraktov z kolokvia s medzinárodnou účasťou (16. 06. 2019). Košice 2019. Technical University of Kosice, Slovakia.

11. Kravets R.E. Strukturna model profesiinogo imidzhu maibutniogo politologa. *Osvita i formuvannja konkurentospromozhnosti fahivciv v umovah evrointegracii*: zbirnuk tez dopovidei III Mizhnarodnoi naukovo-practuchnoi konferencii (m. Mukachevo, 24-25 zhovtnjz 2019 roku). Mukachevo: Vud-vo MDU, 2019. S. 239-241. [in Ukrainian].

12. Kravets R.E. Shljahu formuvannja profesiinogo imidzhu maibutnjogo politologa. *Innovaciini naukovu doslidzhennja u galuzi pedagogiku ta psuhologii*: Materialu Mizhnarodnoi naukovo-practuchnoi konferencii. (m. Zaporizhja, 7-8 ljutogo 2020 roku). Zaporizhja: Klasuchnui pruvatnui universitet, 2020. Ch.1. S. 111-115. [in Ukrainian].

13. Kravets R.E. Profesiinii imidzh jak vazhluvii krok na shljahu formuvannja profesiinogo akme. *Problemu ta shljahu realizacii kompetentnisnogo pidhodu u suchasnii osviti*: materialu Mizhnarodnoi naukovo-metoduchnoi Internet-konferencii, (m. Kharkiv, 14-15 travnja 2020 roku). Kharkiv: KHNU imeni V.N. Karazina, 2020. S. 305-309. [in Ukrainian].

14. Kravets R.E. Praktichni shljahu rozvutku v maibutnih politologiv potrebu u stvorenni profesiinogo imidzhu. *Naukovi dosjagnennja, vidkruttja ta shljahu rozvutku pedagogichnoi nauku*: Materialu Mizhnarodnoi naukovo-praktuchnoi konferencii (m. Zaporizhja, 29–30 travnja 2020 roku). Zaporizhja: Klasuchnui pruvatnui universitet, 2020. Ch.1. S. 152-157. [in Ukrainian].

15. Kravets R.E. Pedagogichni suprovid imidzheformujuchoi dijalnosti maibutnih politologiv. *Teoretichni ta praktichni aspektu rozvutku suchasnoi pedagogiku ta psuhologii*: Zbirnuk tez naukovuh robit uchasnukiv mizhnarodnoi naukovo-praktuchnoi konferencii (m. Lviv, 26–27 chervnja 2020 roku). Lviv: GO «Lvivska pedagogichna spilnota», 2020. S. 98-102. [in Ukrainian].

16. Kravets R.E. Diagnostuka profesiinogo imidzhu maibutnih politologiv. Diagnostuka Profesiinogo imidzhu maibutnih politologiv. Priorutetni naprjamu rozvutku suchasnuh pedagogichnuh ta psuhologichnuh nauk: Zbirnuk naukovuh robit uchasnukiv mizhnarodnoi naukovo-praktuchnoi konferencii (7–8 serpnja 2020 r., m. Odesa). Odesa: GO «Pivdenna fundacija pedagogiku», 2020. S. 105-109. [in Ukrainian].